

ÉRKEZETT:

2015 MÁRC 19

Sorszám: 338

Javaslat a

„[nemzeti érték megnevezése]”

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

ZOLTÁNYI ZSUZSANNA (név)
Zoltányi Zsuzsanna (aláírás)
VÉRTESZÖLŐS, 2015. III. 18. (település, dátum)
(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: VÉRTESZÖLŐS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: ZOLTÁNYI ZSUZSANNA, ALPOLGÁRMESTER
Levelezési cím: 2837 VÉRTESZÖLŐS, TANÁCS U. 59.
Telefonszám: 30/8173569
E-mail cím: ZoltanyiZsuzsa@vertesszolas.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: RÉGÉSZETI KIÁLLÍTÓHELY, VÉRTESZÖLŐS
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
☐ agrár- és élelmiszergazdaság ☐ egészség és életmód ☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások ☒ kulturális örökség ☐ sport
☒ természeti környezet ☐ turizmus
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: VÉRTESZÖLŐS, 061/1 HR/2 (VÉRTES LÁSZLÓ PARK 1.)
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
☐ települési ☐ tájegységi ☒ megyei ☐ külhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása - mellékelve
6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett - mellékelve
7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források) www.vertesszolas.hu
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.hun.hu/hu/filia/fil_5.html

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja - mellékelve
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat - mellékelve

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL			
Ikt. idő:	2015 MÁRC 19		
Iktatószám:	VI 109	/2015.	
Mell.:	Előzm.:	Osztály:	Ügyintéző:
			dr. Vörös Zoltán

MELLÉKLET

Javaslat a „Régészeti kiállítóhely, Vértesszőlős” nemzeti érték megyei értéktárba történő felvételéhez

Nemzeti érték megnevezése: „Régészeti kiállítóhely, Vértesszőlős”

II. 5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:¹

Vértesszőlős neve az 1960-as években vált világszerte ismertté: a **Dr. Vértes László** vezetésével dolgozó kutatócsoport ekkor fedezte fel az ember őisének csontmaradványait az általa használt eszközökkel, tűznyomokkal, településmaradványokkal, valamint az akkor élt állatok és növények lenyomataival együtt. Több ezer év anyaga került elő, négy egymás feletti rétegből. Feltehetően tüzet gyújtani még nem tudott az előember, a villámcsapás okozta tüzet őrizte a szálláshelyén. Valószínű, hogy **ez az első tűzhasználat nyoma** a Földön.

Magyarországon napjainkig az egyetlen korai őskőkori embermaradvány 1964-ben került elő: **Dobosi Viola** találta meg egy 6-7 éves gyerek tej szemfogát, és 1965-ben a mésztufa medence külső falának fejtése közben egy felnőtt férfi tarkócsontja került elő. A Samu névre keresztelt **Homo erectus paleohungaricus** átmenetet képez a még csak főlegyenesező és a már értelmes ősember között.²

A lelőhely szakmai körökben a szenzációs felfedezés előtt sem volt ismeretlen. Kormos Tivadar és Schréter Zoltán 1912-ben adott hírt a falu édesvízi mészköveiről, Vértes László pedig 1930-ban került kapcsolatba a lelőhellyel, bár ekkor még barlangkutatóként kereste fel a települést. Az 1950-es években Budó Viktor és Skoflek István, az Eötvös Gimnázium biológia tanárai fedezték fel a mészkőbánya gazdag fosszilis flóráját. Az őskőkori lelőhelyet 1962-ben fedezték fel, amikor földrajz szakos egyetemi hallgatók egy csoportja utazott a helyszínre a mésztufa medence kialakulásának tanulmányozása céljából.

A világhírű leletekkel együtt, 1962-68 között összesen 8890 db kőeszköz és mintegy 100 db csonteszköz került elő. Emellett a III. számú lelőhely mésztufája számos **lábnyomot** is megőrzött. A bemutatóhelyet 1967-ben nyitották meg, melynek felügyeletét azóta is a Nemzeti Múzeum látja el.³

¹ A megjelölt források alapján összeállította: Zoltánfi Zsuzsanna és Dr. Veres Zoltán.

² http://www.vertesszolos.hu/gen/pro/mod/alo/alo_kiiras.php?i_szo_azo=43&i_nye_azo=0 (letöltés ideje: 2015.03.19.)

³ Dr. Dobosi Viola: Samutól az újkor hajnaláig. In: Zoltánfi Zsuzsanna (főszerkesztő): Vértesszőlős múltja és jelene, 5-6. o. Vértesszőlős Község Önkormányzata, 2013.

II. 6. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Magyarországon napjainkig az **egyetlen korai őskőkori embermaradvány** Vértesszőlősen került elő, mely **világhírnevet** szerzett a településnek. Emellett páratlan értékű és mennyiségű leletanyag került elő a lelőhely feltárása során.

A bemutatóhely teljes területe, növény- és állatvilága is **természetvédelmi oltalom** alatt áll.

A lelőhely világhírnevet szerzett Vértesszőlősnak, így jelentősége messze túlmutat a település határain. A vértesszőlősi lelőhely ezáltal méltó darabja lehet „Magyarország bölcsője”, azaz Komárom-Esztergom megye értéktárának.